1893 — 1973
80
років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXX. Ч. 181. TWO SECTIONS (SECTION I) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 29-го ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1973 No. 181. VOL. LXXX.

ФЕДЕРАЛЬНА ВЕЛИКА ЛАВА ПРИСЯЖНИХ ПОЧАЛА РОЗГЛЯДАТИ ОБВИНУВАЧЕННЯ ПРОТИ ЕҐНЮ

Балтимор, Мериленд. — У четвер, 27-го вересня, федеральна велика лава присяжних почала розглядати обвинувачення проти віцепрезидента Спіро Еґню, за яким він нібито мав діставати хабарі від інженерних і архітектурних фірм Мериленду в заміну за контракти. В тому часі, коли Спіро Еґню мав нібито діставати ті хабарі, він був губернатором Мериленду, а перед тим повітовим урядовцем Балтиморської округи. Генеральний прокуратор ЗСА Елліот Річардсон передав справу Віцепрезидента великій лаві присяжних після того, як Департамент справедливости та віцепрезидент Еґню не змогли дійти до порозуміння, як інакше розв'язати цю справу. Велика лава присяжних має постановити, чи існують підстави на передання справи під розгляд суду.

У четвер, 27-го вересня, лава присяжних переслухала 4-ох свідків, один з яких покликався на 5-ий Додаток до Конституції, який ґарантує право не відповідати на запитання суду, якщо свідок вважає, що відповідь може довести до самообвинувачення.

Адвокати віцепрезидента Еґню досі ще не зробили заходів, щоб не допустити до розгляду його справи федеральною великою лавою присяжних, хоч про це натякали. Політичні коментатори сподіваються, що адвокати Віцепрезидента таки ще звернуться до федерального окружного суду в Балтиморі, щоб суд, з конституційних причин, заборонив великій лаві присяжних продовжувати розглядати обвинувачення проти Еґню. Правдоподібно, адвокати будуть покликатися на те, що, на їх думку, Конституція ЗСА не дозволяє жадних кримінальних судових процесів проти Віцепрезидента ЗСА протягом часу, коли він ще займає цей пост. Із цією інтерпретацією не всі погоджуються, бо ця точка Конституції не є цілком ясна. Не відомо чому адвокати Віцепрезидента досі не внесли клопотання до суду в цій справі, але є можливим, що вони надіялися, що Палата Репрезентантів таки погодиться розглядати справу віцепрезидента Еґню й тому не були приготовані на іншу можливість. У вівторок, 25-го вересня, віцепрезидент Еґню звернувся до Палати, щоб Палата розглянула обвинувачення проти нього, але день пізніше, спікер Палати Карл Алберт заявив, що Палата тепер не розглядатиме цих обвинувачень, бо це є справа, яка буде вирішена судом.

У зв'язку з справою віцепрезидента Еґню, газета „Ню Йорк Таймс" із п'ятниці, 27 вересня, помістила коментар Джеймса Рестона, в якому він ширше насвітлює деякі аспекти цієї справи. Рестон, наприклад, пише, що віцепрезидент Еґню не плянує зрезиґнувати, але буде змагатися.

БОРОТЬБА ЗА ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДОГОВІР З СССР ПРОДОВЖУЄТЬСЯ В КОНҐРЕСІ

Вашинґтон. — Президент Ніксон не припиняє зусиль для того, щоб вплинути на Палату репрезентантів і добитися відкинення рішення Комісії шляхів і засобів щодо додатку до торговельного договору, на основі якого Совєтський Союз не може дістати статусу упривілейованої держави до того часу, поки в СССР не респектуватимуть основних прав людини, а в першій мірі доки совєтський уряд не погодиться на вільну еміґрацію з СССР. Як відомо, президент Ніксон прнобіцяв Брежнєву ще в часі свого побуту в Москві, що ЗСА не тільки дадуть Совєтському Союзові статус упривілейованої держави, але забезпечать СССР потрібними кредитами. В заміну за це совєтський уряд погодився заплатити довг у висоті 722 мільйонів долярів з титулу ленд-лізу з 2-гої світової війни. Справа в Конґресі ускладнилася тому, бо СССР продовжував ставити перешкоди в еміґрації з СССР, що допровадило до поширеної протисовєтської кампанії в ЗСА. Значна група сенаторів, очолювана сенатором Генрі Джексоном, веде інтенсивну кампанію не тільки проти надання Совєтському Союзові статусу упривілейованої держави, що підтримала Комісія шляхів і засобів Палати репрезентантів, але також проти того, щоб ЗСА давали Совєтському Союзові будь-які кредити. Цей останній аспект особливо гостро заторкує совєтські інтереси, бо СССР дуже багато покладає власне на американські кредити, з допомогою яких совєтський уряд надіється фінансувати економічну розбудову СССР. Як відомо, в минулому році ЗСА дали Совєтському Союзові кредити через Експортово-Імпортовий Банк на суму 225 мільйонів долярів на будову заводу вантажних автомобілів, а тепер в підготові кредит на суму 180 мільйонів долярів на будову заводу мінеральних добрив. Цей же банк в погодженні з Урядом рішив якраз тепер дати також Совєтському Союзові додаткові кредити до висоти 2.5 більйона долярів, щоб уможливити йому купівлю в ЗСА виряду для текстильних заводів. Всі ці суми надто виразно свідчать, про що йдеться Совєтському Союзові і чому совєтський уряд на чолі з Л. Брежнєвим є так „приязно" наставлений до ЗСА. Неґативна постава Конґресу може перекреслити всі ці пляни, тимбільше, що обмежуючий додаток Генрі Джексона та Вілбура Мілса і Ваніка до торговельного договору активно підтримують численні американські консервативні організації, американські жидівські організації, організації етнічних груп, які походять з країн Центральної і Східньої Европи, а також профспілки під проводом Американськог Федерації Праці і Конґресу Індустріяльних Організацій. Уряд і президент Р. Ніксон має за те дуже активну підтримку з боку великих компаній, які навипередки намагаються здобути для себе догідні контракти в СССР.

СССР РАТИФІКУВАВ ДВІ УГОДИ ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ

Москва. — Совєтська преса опублікувала 26 вересня повідомлення про несподівану совєтську ратифікацію двох міжнародних угод, схвалених ще в 1966 році Генеральною Асамблеєю Об'єднаних Націй, та які стосуються основних прав людини. Мова про Міжнародну угоду про громадянські і політичні права та про Міжнародну угоду про економічні, соціяльні і культурні права. Перша угода включає, між іншим, право на вільну еміґрацію, стверджуючи, що „кожен має право вільно залишити будь-яку країну, включно із своєю власною". Ратифікуючи ці дві угоди, СССР не ратифікував, однак, додаткового протоколу, на основі якого громадяни окремих держав мають право безпосередньо звертатися до Комісії прав людини ОН у випадку порушення основних прав людини в даних державах. Таке право цей протокол резервує і за недержавними організаціями. У зв'язку з ратифікацією Совєтським Союзом згаданих двох угод виринає питання ратифікації основного документу — Загальної Декларації Прав Людини, схваленої Генеральною Асамблеєю ОН ще в 1948 році і досі не ратифікованого ні Совєтським Союзом, ні такими членами ОН як Українська ССР та Білоруська ССР. Засаднично, ратифіковані дві угоди з 1966 року включають постанови, які входять до Загальної Декларації Прав Людини. Інформуючи про ратифікацію цих угод, совєтська преса досі не опублікувала їхнього тексту, хоч в основному він покривається з цим, що написано на тему основних прав людини в конституції СССР і конституціях совєтських республік, поминаючи постанову про вільну еміґрацію, яка не є включена у совєтській конституції.

Тактичний маневр

Причина несподіваної ратифікації угод про основні права людини, включно з правом на вільну еміґрацію, — ясна. Ідеться тут про совєтський тактичний маневр, щоб в цей спосіб вплинути на Конґрес ЗСА і добитися затвердження торговельного договору, який давав би Совєтському Союзові статус упривілейованої держави, а також забезпечив би СССР потрібними кредитами. Натрапивши на твердий спротив американських конґресменів та сенаторів у цьому питанні, спричинений хвилею репресій в СССР та порушуванням совєтським режимом основних прав людина деякі поступки, щоб створити враження, що він схиляється до того, щоб піти по лінії вимог американського Конґресу. З цією метою в СССР припинено було публічну атаку на таких дисидентів, як Сахаров і Солженіцин, а також припинено заглушування радіопересилань „Голосу Америки" та деяких інших радіостанцій. Тепер на чергу прийшла ратифікація міжнародних угод про основні права людини, які ґарантують не тільки вільну еміґрацію, але також свободу релігії, зборів, організації, охорону перед самовільним арештуванням, таємність кореспонденції, у випадку арештування скору інформацію про причини арешту і скорий відкритий суд, право на працю, вільну освіту, соціяльне забезпечення, задовільний життєвий стандарт.

Д-Р В. КОМАРИНСЬКИЙ ОЧОЛИВ КАРПАТСЬКИЙ СОЮЗ

Ґлен Спей, Н.И. (А.Г.). — В днях 22 і 23-го вересня ц.р. тут на оселі „Верховина" відбулися Загальні Збори Карпатського Союзу та Зустріч Карпатських Українців. В суботу, 22-го вересня, о год. 11-ій перед полуднем, голова Головної Управи Карпатського Союзу, мґр Імре Кардашинець, відкриваючи Загальні Збори, привітав присутніх та попросив вшанувати однохвилинною мовчанкою і вставанням з місць померлих членів Карпатського Союзу. Для дальшого ведення Зборів була обрана Президія в складі: голова — д-р В. Комаринський, заступники голови — п. М. Химинець і д-р П. Іґнат та секретар З. Данилюк. Після звітів та дискусії дотеперішня Управа одержала абсолюторію. Обрано нову Головну управу в складі: д-р В. Комаринський — голова, д-р П. Іґнат — заступник голови, мґр І. Кардашинець — секретар, М. Химинець — культурно-освітня референтура, Т. Триш — організаційний референт, Ю. Грицюк — касир, д-р В. Шандор — референтура суспільної опіки, д-р Богдан Рубінович — пресовий референт, Ю. Костюк і М. Штебель — члени Управи. В склад Контрольної Комісії увійшли: Іван Дубовий, Іван Дорост і пані А. Гарас. На кінець оформлено і затверджено зміну статуту Т-ва, й обговорено низку справ. Вечером того самого дня під час товариської забави Карпатський Союз вітали: головна радна УНС Анна Гарас, д-р Юліян Гутник від Т-ва Лікарів, ред. Микола Вайда від філядельфійської Філії Карпатського Союзу. Відчитано письмові привіти. На цьому вечорі був присутній і колишній голова УРСоюзу Антін Батюк. На другий день Зустрічі присутні вислухали доповідь д-ра Вінкентія Шандора на тему: "Підстави „Декларації" та її значення", після чого розвинулася широка дискусія.

Совєтські автори платитимуть високий податок від закордонних гонорарів

Москва. — Президія Верховної ради СССР опублікувала постанови про зміни податкового закону, що стосуються авторів, які одержують гонорарі за кордоном. Згідно з новими постановами, закордонні гонорарі підлягатимуть окремому прибутковому податкові, який буде у висоті між 30-75 процентів одержаного гонорару. Коли йдеться про гонорарі, одержувані совєтськими авторами в СССР, то вони підлягають оподаткуванні у висоті 13 процентів одержаної суми без уваги на висоту заробітку. Прибутковий податок від гонорарів совєтських авторів з інших країн дасть Совєтському Союзові додаткову чужу валюту, подібно, як спеціяльний податок від посилок з-закордону, що їх висилають совєтським громадянам їхні рідні.

Сенат проголосував зменшити число американських вояків за кордоном

Вашинґтон. — У четвер, 27-го вересня, Сенат проголосував 23-відсоткову редукцію в числі американських вояків, які відбувають службу за кордоном. 48 сенаторів голосувало „за" пропозицією, щоб до кінця 1975-го року число американських вояків за кордоном було зменшене на 110,000, а 36 сенаторів голосувало „проти". Це голосування було ударом для уряду президента Ніксона, якому день перед тим вдалося не допустити до 40-відсоткової редукції в числі американських вояків за кордоном. У середу, 26-го вересня, Сенат був проголосував цю 40-відсоткову редукцію, але 6 годин пізніше, після інтенсивних заходів Білого Дому, Сенат змінив свою думку. Після цієї перемоги Білого Дому демократичні сенатори постановили „піти на компроміс" і замість 40-відсоткової редукції, запропонували 23-відсоткову редукцію. Стратеґія сенаторів-демократів була успішна, бо Сенат погодився на це. Перемога прихильників редукції американських збройних сил за кордоном показує, що щораз більше сенаторів починає думати, що союзники ЗСА повинні перебрати на себе більшу відповідальність за власну оборону.

У четвер, 27-го вересня, Білий Дім здобув у Сенаті також перемогу, бо Сенат проголосував приспішити розбудову нового підводного човна „Трайдент", з якого можна буде запускати ракети. Противники хотіли відложити розбудову на два роки, але 49 сенаторів голосувало „за" пропозицією Білого Дому, а 47 „проти".

Французькі комуністи солідаризуються з політикою СССР

Париж. — Газета „Юманіте" з 24 вересня опублікувала відповідь генерального секретаря Французької комуністичної партії Жоржа Марше на питання, задані йому у зв'язку з появою його книжки „Демократичний виклик" та влаштованої з того приводу дискусії. Ж. Марше, між іншим, заявив про те, що французькі комуністи є солідарні з Совєтським Союзом і його політикою та з усіми соціялістичними країнами і всіми тими народами, які змагаються за той самий ідеал: соціялістичний проґрес, демократію, мир і соціялізм. Ж. Марше пояснив в такий спосіб причини солідарности французьких комуністів з СССР:

1. Спільність цілі — соціялізм. СССР був першою країною, яка зробила вилом у капіталістичній системі.

2. СССР і соціялістичні країни змагаються за розброєння, за мир, за мирне співіснування.

3. СССР та інші соціялістичні країни завжди виступають по боці народів, які борються за свою свободу і незалежність, як, наприклад, це мало місце у В'єтнамі.

4. СССР нагромадив дуже багатий досвід на шляху будівництва соціялізму, який всі інші країни і комуністичні та соціялістично - робітничі партії можуть використати.

КОРОТКІ ВІСТКИ

СПРАВА ПІДВИШКИ КОШТІВ ПРОЇЗДУ „НА ПАТГ-І"

Нелсон Рокефеллер, губернатор Ню Йорку, запропонував, щоб кошти проїзду на міжміській залізничій лінії „ПАТГ", яка курсує між Ню Йорком і Ню Джерзі, були підвищені тільки на 5 центів, тобто, щоб зросли з теперішніх 30 центів на 35 центів. З цією пропозицією погодилися 5 нюйоркських комішенерів Портового управління, але не погодилися 4 комішенери з Ню Джерзі, які настоювали, щоб кошти проїзду на „ПАТГ-і" були підвищені до 50 центів. Будь-які підвишки мусять дістати згоду Міжстейтової Торговельної Комісії, яка повинна видати своє рішення в цій справі десь в кінці грудня ц. р.

ЧІЛІЙСЬКА ХУНТА ЗВІЛЬНИЛА 8 ПРИДЕРЖАНИХ АМЕРИКАНЦІВ

Американський консулят у Сантіяго повідомив, що 8 американців, які були придержані військовими та поліційними чинниками під час і після державного перевороту, були випущені на волю. Між звільненими були три католицькі священики. Речник консуляту заявив, що чілійські власті не звільнили двох інших американців і що невідома доля одного американського продуцента фільмів.

СТАН ЗДОРОВ'Я ДРУГОЇ ЗАЛОГИ „СКАЙЛЕБУ" КРАЩИЙ НІЖ ПЕРШОЇ

Лікарі космічної аґенції заявили, що стан здоров'я астронавтів другої залоги „Скайлебу", які у вівторок, 25-го вересня, повернулися на Землю, є кращий ніж астронавтів із першої залоги „Скайлебу". Астронавти другої залоги перебули в космосі 59 з половиною днів, а першої — тільки 28. Лікарі думають, що причина кращого стану здоров'я другої залоги полягає в тому, що астронавти Ален Бін, Джек Лоузма та Овен Ґарріот, під час перебування на „Скайлебі", виконували більше фізичних вправ ніж їх попередники.

ВПАЛИ ЦІНИ НА КУРЯЧЕ, СВИНЯЧЕ ТА ВОЛОВЕ М'ЯСО

У крамницях нюйоркської метрополітальної округи впали ціни курячого, свинячого та волового м'яса. Наприклад, цього тижня можна було купити фунт курячого м'яса за 39-49 центів, а в серпні треба було заплатити від 85 до 92 центи за фунт курятини. Ціни на воловину та свинятину не впали так драстично, як на курятину, але все одно обнизилися. Думають, що спротив споживачів і збільшення постачання причинилися до обниження цін.

П'ЯТЕРО З НЕДАВНО НАРОДЖЕНИХ ШЕСТЕРНЯТ ЗДОРОВІ

Лікарі заявили, що п'ятеро дітей, які залишилися при житті з недавно народженої шестерні, є в дуже доброму фізичному стані, але мусять ще залишитися в шпиталі на один місяць. Шестернята народилися 16-го вересня в Денвері, Кольорадо, але одна дівчинка в скорому часі вмерла. Їх мама, Една Станек, вже була звільнена зі шпиталя.

ТЕРОРИСТИ ВБИЛИ АРҐЕНТИНСЬКОГО РОБІТНИЧОГО ЛІДЕРА

У вівторок, 25-го вересня, Хозе Іґнаціо Руччі, провідник Генеральної Конфедерації Праці, яка є найбільшою робітничою спілкою Арґентини, був застрелений членами марксистської терористичної організації, так званої Революційної Армії. Речник цієї терористичної організації заявив, що Руччі, прихильник Перона, був вбитий тому, що тимчасовий уряд Арґентини проголосив Революційну Армію Народу поза законом. Цього року терористи вже вбили трьох провідників робітничого руху, а від 1969-го року 5-ох.

Біографічну повість Людмили Коваленко про Володимира Антоновича видало Об'єднання Сестрицтв УПЦ в ЗСА

Людмила Коваленко

Савт Бавнд Брук, Н.Дж. — Заходами Об'єднання Сестрицтв Української Православної Церкви у ЗСА, що його очолює тепер пані-матка Олександра Селепина, появилася п.н. „Тиха вода", повість померлої в 1969 році видатної української еміґраційної письменниці Людмили Коваленко-Івченко про провідного українського історика й діяча руху відродження Володимира Антоновича (1834-1908) й інших членів київської Старої Громади другої половини минулого сторіччя. Була написана ця повість ще до смерти Людмили Коваленко в 1968-1969 роках, але ж за її життя не змогла появитися. Людмила Коваленко, народжена 1898 року, була дружиною відомого українського письменника Михайла Івченка, засудженого умовно у процесі СВУ 1930 р. і засланого на Кавказ, де й він помер 1939 р. Відома, як авторка збірки п'єс „В часі і просторі" (1950), фантастичного роману „Рік 2245" (1958), збірок оповідань „Віта Нова" (1957), „Давні дні" (1961) і „Дві красі" (1965) і виданої в останні роки її життя трилогії „Наша, не своя земля", складеної з трьох частин „Степові обрії", „Прорість" та „Її окрадену збудили". Була сл. п. Л. Коваленко-Івченко ініціяторкою і головним редактором виданої вже після її смерти 1971 р. „України — Енциклопедії для молоді'. Брала активну участь також у громадській діяльності: в 1941 р. була організаторкою Українського Червоного Хреста в Києві і в ЗСА очолювала Об'єднання Сестрицтв УПЦ у ЗСА і була, як перша з жінок, членом Консисторії УПЦеркви. Була також членом УВАН, ОУП „Слово" СУЖА й Інтернаціонального ПЕН-Клюбу. Нову книжку Людмили Коваленко „Тиха вода" видану в 75-річчя з дня її народження, що припадає 29 вересня, в мистецькому оформленні Богдана Певного на 290 сторінках друку і друковану в друкарні „Свободи" можна набувати в United Ukrainian Orthodox Sisterhoods, P.O. Box 300, South Bound Brook, N.J. 08880. Ціна 6.00 дол.

НОВА ОРГАНІЗАЦІЙНА КАМПАНІЯ УНС БУЛА ПРЕДМЕТОМ ОКРУЖНИХ НАРАД В ДЕТРОЙТІ, МІННЕАПОЛІСІ ТА ЮТИЦІ

В теперішньому новому осінньому сезоні громадської активности Український Народній Союз веде інтенсивну кампанію організування нових членів, влаштовуючи окружні збори і наради в поодиноких громадах з участю головних урядовців та організаторів. Кампанія ведеться вже під знаком чергової Конвенції УНСоюзу, що має відбутися в травні наступного 1974-го року у Філядельфії, як і під знаком 80-річчя „Свободи", офіціяльного органу УНС в цьому році та 80-річчя самого УНСоюзу в наступному році. Під час нарад приявні головні урядовці та організатори з'ясовують поважні нові нагороди за успіх в організаційній акції, як і знайомлять із загальним станом, розвитком та потребами і можливостями УНСоюзу і всієї нашої громади. Крім тих організаційних окружних нарад, про які вже звітовано в попередніх виданнях „Свободи", з кінцем минулого тижня відбулися окружні збори ще в Детройті і Міннеаполісі, а попереднього тижня свої збори мала Округа УНС Ютики-Сиракюз.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ В ДЕТРОЙТІ

Детройт, Міш. (В.П.). — Організаційні Збори, що їх влаштовує Головний Екзекутивний Уомітет УНС в осінньому сезоні в різних осередках, відбулися в Детройті у суботу, 22-го вересня ц.р., у залі Українського Народного Дому при вул. Мартін. Відкриваючи наради, голова Окружного Комітету УНС Іван Ващук привітав гостю пані Уляну Дячук, головного касира УНС, 21 делегата, що репрезентували приналежних до Округи 9 Відділів УНС, між ними головного радного Євгена Репету. Недавно померлого союзового діяча бл.пам. Володимира Гірняка вшановано хвилинною мовчанкою.

Організаційні досягнення та можливости

Ділові наради розпочато інформаційним звідомленням головного радного Євгена Репети. Коротко та вичерпно інформував недавній обласний організатор п. Репета про дотеперішні осяги організаційної роботи в Окрузі. Зорганізований 161 член у цьому році є насправді осягом, але це не вичерпує усіх можливостей. Пропорційно до інших округ, Детройт змагає осягнути третє місце. В минулому займав четверте, а то дальше. До осягнення наміченої квоти, а з тим зайняти відповідне місце, потрібно до кінця року здобути ще 250 членів. Базуючи свої надії на активність відділових секретарів, висловив переконання, що намічена квота буде досягнена.

Доповідь Уляни Дячук

Гол. касир УНС п-і Уляна Дячук насвітлила організаційний та фінансовий стан цілого УНСоюзу. З підкресленням вказала на тенденцію зменшення кількости членів УНС в останніх часах. Це промовляє до нас усіх, щоб збільшити наші зусилля, не тільки для вдержання теперішнього стану, але й для придбання такої кількости нових членів, яка свідчила б про гідне відзначення 80-ліття „Свободи". Це також мав би бути один із ося-

(Закінчення на стор. 4-ій)

До ВІДОМА УСІМ, ЩО НЕ ОДЕРЖУЮТЬ НА ЧАС „СВОБОДИ"

У листах до редакції і адміністрації та в зустрічах з урядовцями УНС часто повторюються зажалення, що пошта не доставляє на час „Свободи", деяких чисел взагалі не доставляє і подібне. Адміністрація „Свободи" негайно передає ці зажалення місцевій висилковій пошті, яка з черги інтерпелює пошту з місць зажалень. Читачі і передплатники, які мають зажалення, можуть також особисто звертатися прямо до Генерального Поштмайстра у Вашинґтоні на адресу:

Consumer Affairs Department, U.S. Postal Service Headquarters, Washington, D.C. 20260.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Об'єднані Нації і совєтські республіки

Президент 28-ої сесії Генеральної Асамблеї ОН Леопольдо Бенітес у своїй промові після відкриття сесії звернув увагу на практичне здійснювання принципу універсальности Об'єднаних Націй, враховуючи факт поширення членства ОН з початкового числа 51 членів - основників до 135 під сучасну пору. Одночасно він вказав на необхідність залучити до співпраці в системі ОН всі держави світу, щоб в цей спосіб перетворити ОН у справжній фактор міжнародного життя, який міг би ефективно причинитися до покращання життя кожного народу та ґарантував би мир у світі.

Питання універсальности ОН натрапляє на труднощі з цієї простої причини, що у світі ще є ряд народів, які знаходяться у повній колоніяльній залежності, а також ряд держав, які є тільки сателітами надпотуги СССР — члена - основника ОН, зглядно являються складовими частинами СССР і з того титулу знаходяться у колоніяльній залежності від Москви. Совєтські сателіти в Европі і Азії є членами ОН і зберігають деяку незалежність від Москви, хоч позбавлені можливостей самостійних рішень у засадничих справах. До іншої категорії належать т. зв. совєтські республіки, які формально, коли брати до уваги совєтську конституцію, є суверенними державами, які „добровільно" погодилися на об'єднання у федеративному Союзі та на обмеження своїх компетенцій. Хоч ці „республіки", згідно з конституцією мають право „вступати у безпосередні відносини з іноземними державами, заключувати з ними угоди та обмінюватися дипломатичними і консульськими представниками", то ні одна з них досі з цього права не скористала. Тільки Українська ССР і Білоруська ССР виявили були деяку зовнішньополітичну активність після Другої світової війни, а тепер вся їхня зовнішня репрезентація зводиться тільки до того, що вони втримують свої місії при ОН та є в тій установі підголосками „старшого брата".

Коли сьогодні виринає дискусія на тему „універсалізації" ОН, то само собою, крім справи властивих колоній в Африці і сателітних держав виринає справа совєтських республік, як це правильно підкреслив журнал „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" з датою 1 жовтня. Питання стоїть так: якщо ці республіки фактично є колоніями Росії, то вони мусять бути, згідно з резолюцією ОН про деколонізацію всіх колоній у світі деколонізовані, усамостійнені і стати повноправними членами ОН, визбуваючися підопічного московського статусу. Коли ж ці республіки згідно з московською інтерпретацією є „суверенними державами", то вони повинні стати членами ОН та діяти там і на міжнародній арені з позицій статусу справді суверенних держав.

Наближається час, коли на це питання мусить бути дана відповідь, бо інакше немає ніяких реальних підстав говорити ані про здійснення деколонізації у світі, ані про досягнення універсальности на базі ОН. Наближається час, коли на міжнародній арені нинішні совєтські „республіки" мусять стати республіками без знаків наведення та мати право говорити через своїх власних представників, а не через „опікунів" в Москві.

Перед з'їздом ФКУ

Головна Екзекутива Фонду Катедр Українознавства об'явами в пресі та індивідуальними повідомленнями проголосила Шостий Крайовий З'їзд цього Фонду, що має відбутися в днях 20 і 21-го жовтня ц. р. в Детройті.

Ніде правди діти, дотеперішні з'їзди цієї преважливої установи, яка довершила один з найбільших подвигів в історії українського поселення в Америці, проходили досить непомітно, без ширшого розголосу і без ширшого зацікавлення. На це була одна головна причина: замість зайвого балакунства на з'їздах, Екзекутива Фонду та велика громада його ентузіястів довершили неймовірного, зібравши вже майже два мільйони долярів на встановлення трьох катедр українських студій в найбільш престижевому Гарвардському університеті.

Завершенням збірки фондів та формальним проголошенням властями університету встановлення трьох катедр закінчено рівночасно великий етап у праці Фонду, перед яким стоїть черговий і не менш важливий етап придбання відповідних фондів для також уже формально проголошеного Науково - дослідного Інституту.

Це цілком нормальне і природне, що кожне велике діло зустрічається однаково з великими похвалами, як і з великими докорами чи критиками. Не інакше мається і велика справа українських студій в Гарварді, зокрема в останніх місяцях. Були гіперболі по обидвох боках, як з боку критиків, так і оборонців. Зокрема був непродуманий виступ організаційного референта Фонду, який опісля одверто признавав помилку, але не спромігся на те, щоб її достойно направити.

Проте, мова тут не про самі студії в Гарварді, але про Фонд Катедр Українознавства, як громадську установу, що матиме свій з'їзд та відбуватиме його на своєрідному „переломі", закінчивши один великий етап своєї праці та приступаючи до чергового. В таких обставинах, як і з уваги на останні публічні дебати, було б більше, ніж побажано, щоб заповіджений з'їзд був — як то кажуть — на висоті завдань, бо є всі причини, можливості і потреби, щоб таким він був.

Все ж таки, приглядаючись опублікованій програмі з'їзду, „самі напрошуються" деякі запити. Наприклад: чому в програмі нарад немає звіту Контрольної Комісії? Або: чому немає в програмі доповіді кваліфікованого фахівця про можливості фундацій українознавчих катедр по інших університетах. Ця справа дуже актуальна вже хоч би з „антимонопольних" та „конкуренційних" мотивів і наша громада, мавши це перед собою фундацію Наукового Інституту в Гарварді, повинна вже сьогодні думати і про можливості українознавчих катедр в інших університетах. У повідомленнях про з'їзд також не з'ясовано статутової справи членства в ФКУ, що можна було б зробити, зацитувавши відповідні місця статуту. Не від речі було б також перед з'їздом опублікувати і статут ФКУ та пропозиції на його зміну, щоб делеґати могли з цим усім своєчасно познайомитися.

Згадуємо деякі із цих справ перед з'їздом ФКУ в найкращій інтенції, щоб доброзичливими заввагами та евентуальною дебатою причинитись до його повного успіху, чого цілком певно кожний наш громадянин йому від серця і душі бажає.

Іван Кедрин

НАУКА З ПОМИЛОК СКВУ

В оприлюднених досі голосах в дискусії про Другий Світовий Конґрес Вільних Українців, скликаний на 1-4 листопада ц. р. до Торонта, було чимало цікавих і вартісних думок, були й дуже дискусійні та контроверсійні поради. Наприклад, щоб згадати тільки про один голос з останніх днів, д-р В. Шандор поручає у своїй статті „Не повторяймо старих блудів" („Свобода" з 25 вересня ц. р.), переведення на терені СКВУ такого „діялогу" між різними нашими політичними верхівками, на якому можна б устійнити становище до різних питань правно - державного характеру, що стосуються українських земель. Виринає поважний сумнів: чи дійсно існують в українському політичному світі розбіжні погляди на такі справи, як членство України в ОН, Ялтинський договір, приєднання Карпатської України до УССР чи існування Криму в Паризькому Бльоці?! Чи треба з цього приводу вдаряти на тривогу й вказувати на потребу таких дебатів, як на найперше завдання СКВУ? Але кожний громадянин може мати свій погляд на те, що важливе й не важливе та на першенство справ у цілості української політичної проблематики...

Проте, мабуть, — не ображаючи нікого з дискутантів і не поменшуючи вартости ні одного з проголошених голосів — всі дотеперішні голоси в оцій дискусії не мають того питомого значення, цієї питомої ваги, що дві статті Миколи П л а в юка „Про II Світовий Конґрес Вільних Українців" („Свобода" з 12 і 13 вересня ц. р.). Це просто тому, що автор их статтей відіграв видатну ролю на Першому Світовому Конґресі у Ню Йорку у 1967 році, був першим генеральним секретарем СКВУ після створення Секретаріяту і, за всіма існуючими тепер познаками, займе знову одне з керівних місць в новому Секретаріяті. Далі, він був головним архітектом цілої структури Секретаріяту і саме він надав тон та напрямок діяльности Секретаріяту, саме він визначив характер Секретаріяту. Сталося це тому, що Перший СКВУ, рішивши залишити по собі тривкий слід, покликав до життя свій Секретаріят, але не визначив його характеру і не дав вказівок, як той Секретаріят має виглядати та що він має чинити. Тому перший керівник Секретаріяту, опинившись на призволяще, сам придумав схему Секретаріяту і сам визначив йому характер і завдання. Зробив це у найкращій вірі і волі, але — життя перекреслило його добрі заміри. На превеликий жаль, п. Микола Плавюк не признав цього у своїх згаданих статтях і далі стоїть на позиціях, що їх займав був шість років тому, не визнавши своєї невдачі, а — навпаки — промовляючи так, наче б все те, що ділялося впродовж минулих шести років на накресленою ним засадничою програмою, було добре й успішне.

Це помилка. Перший Секретаріят СКВУ накреслив собі ролю наче зверхнього уряду над усім громадським життям української спільноти в діяспорі. Він вимагав, щоб у кожній країні українського поселення створити Координаційні ради існуючих там різних ділянок українського зорганізованого життя, які створили б міжкрайові Ради, а Секретаріят мав би бути їх координуючою і репрезентаційною верхівкою. Внаслідку, у практиці, виявилося, що деякі групи суспільства не потребували „координуватися", бо вже мали свої міжкрайові організації, як ось жіноцтво, об'єднане в СФУЖО чи студентство із своїм ЦЕСУСом. Зате деякі інші „Координаційні ради" побільшилисобою число фікцій в українському житті, знову ж спроба творити деякі такі Координаційні ради, наприклад, в ділянці суспільної опіки, вносила тільки хаос і непорозуміння. До речі, у Комунікаті Організаційної Комісії Другого СКВУ з 15 вересня ц. р., що його теж підписав п. Микола Плавюк, у легковажне „тощо" включено міжкрайову Координаційну Раду українських комбатантів та Федерацію Спілок українських ж у рналістів Америки й Канади, що доказує, що сам той громадянин не дуже високо шанує такі міжкрайові організації...

Кардинальною помилкою всіх трьох Секретаріятів СКВУ у минулому 6-річному періоді було те, що вони обмежились до писання обіжників, зголошування меморіялів і записування у своїх звідомленнях на свій рахунок чужу діяльність, але не творили нічого такого, про що знав би український нарід в Україні і що було б важливе та цікаве для всієї нашої вільної громади. Секретаріяти СКВУ не переводили ніякої власної самостійної акції, як ось, наприклад, радіопересилання в Україну від Секретаріяту СКВУ, переведення перепису українців у діяспорі, створення власної Комісії для спростовування фальшів про Україну у чужомовних підручниках, енциклопедіях і пресі, створення пресово-інформаційної централі для періодичного чи спорадичного розсилання повідомлень до чужомовної преси. Можна сказати, що дещо „повинні" робити інші установи, наприклад НТШ й УВАН. Але життьова практика показала, що така ділянка стоїть і стоятиме далі облогом і може бути вдячним полем діяльности саме для Секретаріяту СКВУ.

Очевидно, кожна така дія вимагає поважних фондів. Досвід доказав, що вільні українці дають гроші на кожну конкретну путню дію, на кожне реальне діло. Фактом є, що внаслідку 6-річної діяльности трьох Секретаріятів СКВУ в Канаді, ЗСА і Европі — наприкінці того 6-річного періоду мало хто з вільних українців знав про існування Секретаріяту СКВУ, що ж тоді говорити про наш нарід в Україні. Треба завернути із шляху „громадського уряду", треба закинути ідею міжкрайових і міжконтинентальних організацій, які є і будуть на папері, а треба творити самому свою власну дію, яка йшла б у користь народові в Україні та вільній громаді. І на таку конкретну працю наші люди напевно дадуть гроші. Тому масова політична маніфестація 1-4 листопада в Торонто повинна дати у своєму тривкому вислідi творчий, активний Секретаріят, а не знову паперову верхівку.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

І. Вовчук

КИТАЙСЬКО-МОСКОВСЬКЕ ПРОТИБОРСТВО

(2)

До перелічених головних виявів „а н т ирадянщини", про які безуґову говориться в московській пропаганді, долучається ідеологічна ворожнеча між двома соціялізмами. „Комуніст" ч. 12, орган ЦК КПСС твердить, що „китайський соціялізм (маоїзм) є антиподом наукового соціялізму". Вказуючи на безвиглядність наладнання відносин між КНР і СССР, Л. Брежнєв ультимативним тоном в Алма Аті заявив, що перелім можливий тоді, коли китайське керівництво „відмовиться від посягань на інтереси соціялістичних держав". Орган ЦК „Комуніст" ч. 12, вказуючи, що нинішня економічна політика пекінського к е р і вництва скерована на підготову до війни, наводить для більшої переконливости с п о стереження американського журналіста Джозефа Олсопа. А він підкреслив: („Вашинґтон Пост", 15. 1. 1973 р.), що „ввесь розвиток китайської економіки порушується абсолютним і повним пріоритетом національної оборони. Перевага у в и к ористанні промислових ресурсів — від сталі до станків — надається будові літаків, ракет, боєтрипасів і всьому, що пов'язане з збройними силами Китаю".

На заяву кремлівського „миротворця" в Алма Аті відгукнулись з 10 з'їзду комуністичної партії Китаю. Голова уряду Чжоу Еньлай, другий після Мао в партійній ієрархії, не без глуму сказав, що коли кремлівські „с о ц іялімперіялісти" справді хочуть миру і послаблення існуючої напруги, то чому б їм не показати на ділі своїх мирних намірів „і відкликати московське військо з Чехо - Словаччини, Монголії і повернути чотири північні острови Японії". А на обвинувачення в „антирадянщині" і „створенні військової атмосфери" керівник китайського уряду відповів, що Китай не окупував території чужої держави. А СССР, як і царська Росія, захоплює все навколо себе, що недобре охороняється.

Глузуючи з ультимативної вимоги Л. Брежнєва про московські умови унормування відносин між двома сусідами, Чжоу Еньлай заявив: „Хіба ж Китай має віддати московським ревізіоністам (так в Пекіні звуть брежнєвське керівництво) всю територію на північ від Великої стіни, щоб засвідчити своє бажання зменшити напругу і поліпшити московсько - китайські відносини?" Китайське керівництво, як висловився Чжоу вважає мирну політику Москви тактичним ходом в боротьбі за впливи і поділ світу. Сучасне порозуміння між двома надпотугами (ЗСА і СССР) не усуває напруги і боротьби між ними.

На 10 з'їзді КПК вперше після т. зв. культурної революції, в якій важливу ролю відогравало в и к орінення промосковських впливів у КПК, окреслено офіційно напрямні зовнішньої політики КНР. З її н е п р имирним н а с т а вленням до курсу „мирного наступу", оповитого туманом брежнєвського миротворення. Кепкуючи з брежнєвської заяви про охоплення Азії миротворенням, остерігаючи політиків західнього світу від підступного відпруження, що його хоче накинути московське керівництво світові, Чжоу Еньлай, говорячи про імперіялізми двох надпотуг, всі стріли у виступі скерував проти московського соціял - імперіялізму", підкресливши поліпшення відносин між КНР і ЗСА.

Гаррі Шворц, аналізуючи наслідки московської розправи над чехами і словаками п'ять р о к і в тому, вказує, що поруч з видимими успіхами Москви в нормалізації життя на московський лад, сталися невидимі, але дуже вагомі зміни на світовій шахівниці. В Пекіні зрозуміли, що подібна „нормалізація" чекає і Китай, і покінчили швидко з політикою ізоляції, прийшли відвідини Кіссінджера, а потім і президента Ніксона Китаю. В зустрічах „створено політичну базу для китайсько - американського союзу проти Росії („Ню Йорк Таймс" з 21. 8. ц. р.). Розважаючи над китайсько-московським напруженням, не треба забувати, що в протиборстві двох третій не стоїть цілком осторонь. В час активних військових зударів на московсько - китайському кордоні кремлівська дипломатія шукала у Вашинґтоні союзу для приборкання Китаю. А за Нікіти Хрущова його зять пробував намовляти німців до союзу з СССР, щоб спільно боронити Европу від жовтої небезпеки. Обидві спроби не знайшли підтримки.

В Москві дуже бояться союзу Китаю із ЗСА, як і зближення Японії з КНР, розуміючи, що бльок високопромислової країни з найбільш населеною країною світу (Китай нараховує біля 800 міл. населення) може перетворитись в найсильнішу мілітарну силу.

(Продовження буде)

МІСЦЯ У МОРГАХ НЕМА...

Проклинав,
коли був у вокзалі,
Проклинав,
коли слухав я там —
чому люди з'юрбилися
в залях,
чому з сел
всі тікають в міста...
Вачив —
в пухлої мами дитина,
також пухла,
вмирає в руках,
бачив —
гине он-там
— за тим тином
якась бабця, мов грудка
суха...
В місті трупами вкриті
всі парки,
в місті місця у моргах нема...
Молодят от проходила пара...
він упав...
Вона йде вже сама...
Сенс життя цих —
у чому?
Де маяк,
до якого іти?
Як знайтися в страхітті
тяжкому
і де квітів надії знайти?
... Я у місті живу,
маю картку.
Це —
мій ордер —
на хліб,
на життя...
А в станицях усі
мають кару
і не мають там хліба,
як я...
Я відшую логіку змісту
чому хліба в станицях нема,
чому юрби голодних до міст
ХЛІБОРОВІВ
згоняє зима?!
Ой, зима!
Ой, мій болю проклятий!
Їм я хліб,
а голодні в очах...
Це —
збудований „рай"!!!
Це —
московська відплата!!!
Її помста!
Це —
смерть без меча!!!
Ні!
Нема вже у серці надії,
і немає ілюзій тепер:
наджорстокі,
жахливі події
Україно,
зустріли тебе!

МИКОЛА ДЕРВУШ

Ростов над Доном
грудень 1932
(З написаного тоді й збереженого у пам'яті).

ПОПРАВКА ПОМИЛКИ

У попередньому числі „Свободи" в цій статті у статистичних зіставленнях рубрики має бути: Несоціялістичні (а не, як помилково надруковано: „Націоналістичні") країни. Ред.

З НАШИХ БУДНІВ

СМЕРТЬ КОМБАТАНТА

Під час міттенвальдської зустрічі в серпні ц.р. зустрів я багато друзів і земляків, ще з табору на Карльсфельді. На жаль, чимало добрих та близьких моєму серцю приятелів не довелось тоді зустріти, та й ледве чи побачу їх коли-небудь на цій вільній землі Авраама Лінкольна...

До тих, хто не діждався міттенвальдського з'їзду, з глибоким жалем мусимо також зарахувати незабутнього друга Пилипа, знаного комбатантського діяча, члена Братства І-ої Української Дивізії УНА. Покійний був вояком з крови і кости, бився під Бродами і під Фельдбахом, ходив на тітовських партизанів, два рази втікав з табору в Ріміні, а тут, на еміґрації, зразу активно включився в комбатантське життя і не було, здається, апелю, панахиди чи якоїсь іншої маніфестації, на котрій наш друг не стояв би на струнко в почті, з прапором у руці! Як сказав хтось з близьких йому бойових товаришів — в небіжчика до останнього його віддиху билося в грудях вояцьке, українське серце, тільки смерть мав — американську...

Як щодня від двох десятків років, приїхав наш друг з роботи, помив авто, потім сам помився, повечеряв і пішов косити траву довкола хати. Між іншими кажучи — того фатального дня він почувався погано: ходив за травокосилкою ніби приголомшений чи п'яний та обливався рясним потом. Ледве скінчив сінокоси, зараз бебехнувся у фотель перед телевізором, бо то о сьомій годині вечора починалася його улюблена програма — „Вестерн". Була велика война: ковбої ганялися за індіянами, а індіяни за ковбоями, далі включився в дію батальйон піхоти й дивізіон артилерії, „гармати били, а ми наступали", достеменно так, як співається в популярній дивізійній пісеньці. Саме під час посиленого артилерійського вогню, наш друг пустив раптом з руки порожню пляшку з пива, склонив голову на груди і, здавалося, заснув чи задрімав з перевтоми. Коли, через годину, дружина пробувала його збудити, виявилось страшна правда, що друг Пилип спав уже сном вічним.

— Все життя був дивізійником, а вмер телевізійником, — сумно зажартував собі хтось з учасників міттенвальдської зустрічі.

А я, дорогі друзі, сказав би інакше... На мій погляд — смерть друга Пилипа має символічний характер, що він відійшов із цього світу, як вояк на фронтовій позиції, серед свисту куль і реву гармат, дарма, що ці „гармати били" на телевізійній програмі. Відкритим залишається питання, по котрій стороні барикади стояв в останню свою хвилину наш незабутній комбатант: чи він був за індіянами, чи за ковбоями?..

І к в р

о. Мелетій Войнар, ЧСВВ

ОСЕРЕДОК НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА У ВАШИНҐТОНІ

(1)

Як з цеголок збудований дім, так з поодиноких осередків збудована структура цілого НТШ. Тому при нагоді святкування 100-річчя НТШ корисним буде приглянутися принаймні деяким його осередкам. Тут беремо до уваги тільки один такий осередок серед українського поселення поза межами України. Він тим однак замітний, що замість у Києві, столиці України, він постав і розвинувся у столиці Америки (ЗСА). Його початок скромний. Безпосереднім поштовхом до його заложення був лист з Н. Й. з 4-6-57 р. від тодішнього голови НТШ в Америці, проф. д-ра Романа Смаль-Стоцького до проф. д-ра Юрія Старосольського у Вашинґтоні. Лист написаний стилем притаманним проф. Смаль-Стоцькому: „Дорогий Колеґо. Велике прохання до Вас від імени Управи НТШ. Загальні Збори й Управа постановили розбудувати „осередки" по більших містах: Phila., Cleveland, Detroit, Chicago і Washington. Апелюємо до Вас, дорогі, возміть на себе ініціятиву, притягніть, як секретаря, д-ра Антоновича, він жива людина, і зорганізуйте. Раз або два рази на рік, якщо зорганізуєте конференції, то це буде вже великий успіх! А у Вас є і Ковалів, і Отець Войнар, та Окіншевич і низка інших. Апелюємо до Вас, дорогі Колеґо, продовжіть світлі традиції НТШ, зв'язані з Нашим незабутнім Чайком і тут у Новім Світі!..

Наділі 16 листопада 1957 р. за спільним старанням кількох ще европейських членів НТШ створено у Вашинґтоні Осередок НТШ під проводом проф. д-ра Пантелеймона Коваліва, як голови Осередку, і його секретаря та скарбника проф. д-ра Юрія Старосольського. „Осередок поставив собі основне завдання — централізувати наукову працю членів НТШ, що перебувають на терені Вашинґтону та його околиць, та уряджувати відповідні наукові засідання та наукові конференції" („Свобода", 22-3-1960 р.).

В актах цього Осередку є три перші записки про економічний стан Осередку, а саме, що добровільні датки для НТШ виносили: в 1958 р. 7.00 дол.; в 1959 р. 6.00 дол., в 1960 р. чистого прибутку було 22.50 дол. (тоді наша нова еміґрація щойно ставала до праці). Та всетаки в листопаді 1960 р. рішено дарувати для Конґресової Бібліотеки портрет Тараса Шевченка з нагоди 100-річчя його смерти. Цей портрет мав бути приміщений у Слов'янській Кімнаті Бібліотеки. На цю ціль зроблено збірку. Артист-маляр Микола Шрамченко намалював портрет за ціну 100.00 дол. і портрет уміщено, як сказано, при окремім святочнім зібранні Української Громади. Однак праця Осередку пішла в іншому напрямі та зосередилась на науковій ділянці, головно на наукових конференціях, що теж будуть головною темою цього перегляду, що його подаємо за такою програмою:

1. Члени Осередку НТШ у Вашинґтоні;
2. Історія і Наукова Діяльність Осередку НТШ у Вашинґтоні;
3. Святочні Наукові Конференції Осередку НТШ у Вашинґтоні;
4. Видання НТШ у Конґресовій Бібліотеці у Вашинґтоні;
5. Ювілей НТШ у Вашинґтоні.

І. Члени Осередку НТШ у Вашинґтоні

При заложенні Осередку було вже кількох дійсних членів НТШ ще з Европи, між ними: проф. д-р Пантелеймон Ковалів — філолог-мовник; проф. Лев Окіншевич — правник; проф. д-р Юрій Старосольський — правник; звичайними членами були: проф. д-р Олександер Вороняк — економіст; д-р Ярослав Шавяк — правник.

Згодом прийшли такі дійсні члени: проф. д-р Теодор Залуцький — фармаколог; проф. д-р о. Мелетій Войнар, ЧСВВ — каноніст; д-р Василь Наконечний — інженер; д-р Михайло Яримович — інженер; член кореспондент д-р Петро Оришкевич — географ; звичайні члени: д-р Василь Макух — церковний історик; д-р Ярослав Хмілевський — лікар-історик; д-р Микола Кушніренко — економіст; д-р Роман Барановський — ветеринар; д-р Євген Гіль — ветеринар; д-р Іларіон Калиневич — соціолог; проф. Микола Степаненко — літературознавець; д-р Ігор Масник — біохемік; членом прихильником став п. Іван Малиновський — кооператор.

Між членами Осередку перебував теж, будучи професором у Католицькому Університеті Америки, довголітній президент усього НТШ, згадуваний проф. д-р Роман Смаль-Стоцький, який радо брав участь у праці Осередку аж до своєї смерти 27 квітня 1969 р. на 76 році життя.

З малої, отже, релятивно української громади у Вашинґтоні, ця ще менша група науковців почала енерґійно свою працю, створивши цей Осередок НТШ. Беручи до уваги членів Осередку, тут випадало б наперед подати їх кваліфікації та праці, що їх вони опублікували поза Осередком. Однак це переходить рямці і компетенцію цього перегляду, тим більше, що це є в компетенції і в замірі Головної Управи і сподіємося, що про це вийде окрема монографія з її рамени в Ню Йорку.

Тут тільки обмежуємося начеркнути їхню діяльність у рямцях Осередку.

ІІ. Історія і Наукова Діяльність Осередку

Головна роля і заслуга Осередку НТШ у Вашинґтоні є в його науковій діяльности, що проявляється головно у періодичних наукових конференціях на теми за науковою професією його членів. З цього однак розділу виділюємо окремі наукові конференції, що відбувались з нагоди якогось святкування і про них говоримо нижче в окремому розділі під заголовком: „Святочні Наукові Конференції Осередку".

(Продовження буде)

Літературний конкурс для молоді

Бібліотека Пласту і Рідної Школи у Філядельфії, звана популярно „Пластовою бібліотекою" або „Бібліотекою Чортополохів" (бож існує вона передусім завдяки невсипущій праці цього пластового племени) вступає у своє 15-річчя з 400 членами, з фондом понад 5,000 колекції добірних книжок, у вдвічі збільшеному приміщенні. Парафія церкви Христа Царя відступила бібліотеці в безплатне користування ще одну кімнату в парафіяльному домі при вулицях 16-ій і Каюга і це забезпечує бібліотеці можливість дальшого росту. Пластова бібліотека, що випозичає своїм членам кілька тисяч томів кожного року, старається теж стимулювати книгочитання: у ній українська книжка не тільки „шукає читача" (під таким гаслом влаштовано в 1968 р. свято десятиліття бібліотеки) — але вона його і знаходить.

Минулого року бібліотека провела успішний Літературно - Мистецький Конкурс для Молоді, на який наспіло 29 літературних та 30 мистецьких спроб. На заключному вечорі два окремих жюрі — літературне і мистецьке — роздало переможцям 14 грошових нагород.

Цього року Управа бібліотеки знову запланувала влаштувати Літературний Конкурс для Молоді. Тому, що в нашій дійсності українська література й українська мова потребують передусім і в першу чергу окремого піклування, конкурс цим разом рішено не поширювана малярство і скульптуру, як це було попереднього року, але обмежити його виключно до л і т ературних спроб українською мовою.

Управа бібліотеки вибрала з-поміж себе окремий Комітет (пані: Слава Білас, Марія Одежинська, Надія Оранська, Віра Пак), який діє під проводом референта конкурсу Людмили Чайківської. До жюрі запрошено редакторку журналу „Юнак" Ольгу Кузьмович, професора Пенсильвенійського університету д-р Наталію Пазуняк та письменницю Іванну Савицьку. Усталено такі грошові нагороди: перша — 25 дол., друга — 20 дол. третя — 15 дол., дві четверті по 10 дол. та три п'яті нагороди по 5 дол. Фундаторами нагород будуть такі філядельфійські установи: Щадниця „Тризуб", Кредитова кооператива „Самопоміч", книгарня „Оріон", місцеві відділи Товариства Українських Інженерів та Українського Лікарського Товариства.

Молодих авторів у віці від 11 до 18 років життя, де б вони не проживали, закликаємо до участи в конкурсі. Вірші, нариси, оповідання, спогади, скечі, гуморески на вільну тему просимо надсилати на адресу референта конкурсу:

Mrs. Ludmila Chajkowsky
4641 Old York Road
Philadelphia, Pa. 19140

Твори треба підписувати псевдонімом, а на окремій карточці (яка не буде передана членам жюрі) — подати крім псевдоніму своє справжнє ім'я і прізвище, адресу та вік. Реченець конкурсу — до 30 жовтня цього року. У листопаді відбудеться вечір роздачі нагород.

Марта Тарнавська
Бібліотекар Бібліотеки
Пласту і Рідної Школи

Концерт Романа Рудницького на пароплаві „Королева Елисавета II"

Відомий піяніст — віртуоз українського роду, Роман Рудницький, дасть чотири власні концерти-речиталі на англійському пароплаві „Королева Елисавета II" — впоряд із американським пароплавом „Юнайтед Стейт" найбільший в світі — під час його спеціяльної, десятиденної, туристичної подорожі до Англії і назад, від 26-го вересня до 7-го жовтня. На ці особливі подорожі цього пароплава раз в рік, завжди запрошують на концерти передових віртуозів світу. В останніх роках у цих подорожа з піяністів виступали Гері Графман, Байрон Дженіс, Рудольф Фіркусний, Сідней Фостер, Аббі Саймон та інші. На черзі тепер уперше віртуоз українського роду, Роман Рудницький (який, до речі, при всіх нагодах завжди підкреслює своє українське походження).

У листопаді Роман Рудницький летить знову до Европи, на свою вже десяту з черги концертову поїздку, під час якої виступить в Норвегії, Голляндії, Західній Німеччині, Франції, Швайцарії й Англії, де між іншим виступить, як соліст (у Концерті Равеля) з оркестрою БіБіСі в Лондоні.

Н. Н.

УПРАВА
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА в ЗСА
в глибокому смутку повідомляє Членство і Прихильників української вільної науки, що 3-го вересня 1973 року в Лос Анджелес, Каліфорнія, відійшов у Вічність на 63-му році життя

✝

сл. п.
Д-р Володимир Константин ПРУЦ

добродій-меценат НТШ, визначний громадський діяч.
ПОХОРОН відбувся 8-го вересня 1973 року.
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

●

Опечаленій Рідні Покійного складаємо щирі слова співчуття.

УКРАЇНСЬКИЙ КОНГРЕСОВИЙ КОМІТЕТ АМЕРИКИ
ділиться з Громадянством сумною вісткою, що в дні 22-го вересня 1973 року відійшов у Вічність

✝

бл. п.
Інж. ЯРОСЛАВ ЛУЧКАНЬ

Член Ради Директорів УККА і б. Голова Відділу УККА в Гартфорді, Конн.

●

Нехай буде вічна пам'ять в українській громаді по цьому заслуженому громадському діячеві.

●

Горем прибитій Родині Покійного складаємо вислови нашого глибокого співчуття.

ЕКЗЕКУТИВА УКРАЇНСЬКОГО
КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ АМЕРИКИ

В пошану

св. п.
ІВАНА КУЗЬМЕНКА

учасника визвольної боротьби, сотника 4-ої Київської Дивізії, Армії УНР,
в сороковий день від смерти, 10-го серпня 1973 р. у Філядельфії, Па.,
наш щиро-сердечний, побратимський поклін та жалобний, воїцький салют.

●

Високодостойній, горем прибитій Родині, висловлюємо наше найглибше співчуття.

ТОВАРИШІ по ЗБРОЇ

✝

Д-Р ІВАН ЯРЕМА

лікар, учасник Визвольних Змагань, народжений 16-го липня 1902 р. у Старому Самборі, помер 30-го серпня ц. р. в Едмонтоні, Канада, залишивши в смутку Родину в Канаді, ЗСА, Австралії і в Україні.

Панахида за спокій Його душі відбулася 31-го серпня з проповіддю Преосв. Владики Кир Ніля, прощальну промову від громадянства виголосив адв. Петро Саварин. Наступного дня — Служба Божа в катедрі св. Йосафата, яку відправили Преосв. Владика Кир Ніль і Всеч. Отці Ю. Ковальський, М. Дядьо і В. Чопей. Проповідь виголосив о. Протопресвітер Ю. Ковальський. На цвинтарі св. Михаїла в імені Укр. Лікарського Т-ва промовив д-р А. Мартинюк.

Сердечно дякуємо Всім за вислови співчуття в нашому горю, як і за участь у похоронних відправах.

Дружина АННА і син д-р АНДРІЙ ЯРЕМИ
Едмонтон, у вересні 1973.

Замість квітів на домовину

бл. п. Д-ра **ІВАНА ЯРЕМИ**

склали $10.00 — на Укр. Нац. Раду Петро і Камілія Трильовські, на Фундацію ім. Т. Шевченка, в долярах: $100.00 — Анна і д-р Андрій Яреми, по $20.00 — п-во Л. Цимбалісти, п-во Д. Форейз, $15.00 — К. Герман, по $10.00 — Юстина Меклюр, Ольга Батицька, п-во д-р Н. Голубіцькі, М. Голинський, Д. Лютак, Олена Козбей, Емілія Білінська, по $5.00 — Г. Йопики, Анна Кучир Ірина Буцманюк, п-во д-р М. Варениці, п-во д-р А. Мартинюки, п-во д-р В. Іванці, Ю. Федунець, Марта Лишак, М. Лепія, Е. Дрейк, Ольга Федак, Т. Кущіяк, п-во мгр. М. Хом'як, по $3.00 — п-во І. Кейван, Олена Грабар, по $2.00 — п-во М. Трач, М. Залуцька, М. Ковальський, по $1.00 — Д. Прокоп, В. Горбай. Разом на Фундацію ім. Т. Шевченка зібрано $304.00.

В 20-ТУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ

бл. п.
БОРИСА МАРКІЯНА ЛАДИ

учня 1-ої кляси середньої школи
і вітрового дружинника
буде відслужена

в неділю, 30-го вересня 1973 року
о год. 9-ій ранку

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ З ПАНАХИДОЮ

в українській католицькій церкві
Благовіщення Пречистої Діви Марії
при вул. Олд Йорк у ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, Па.

Просимо Друзів і Знайомих про участь і молитви за Покійного.

МАТИ і СЕСТРА

Замість квітів на свіжу могилу кол. учителя і УОС-а

сл. п. **ІВАНА ВАСИЛИКА**

складаємо на Ювілейний Фонд НТШ в ЗСА суму 25.00 долярів

ВІДДІЛ УККА в ЮТИЦІ, Н. Й.

Володимир Величко, гол. Петро Ярмак, секр.

НОВА ОРГАНІЗАЦІЙНА КАМПАНІЯ УНС...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

гів, з яким прийдемо на конвенцію в наступному році. З признанням підкреслила цінний вклад праці секретарів-організаторів та вручила відзначення: Р. Куропасеві, Є. Репеті, Г. Корбякові та П. Федикові. Під кінець висловила надію, що Детройт у цьому році виконає намічену квоту.

Дискусія

Секретар 174-го Відділу передовий організатор на терені Детройту д-р А. Слюсарчук, започатковуючи дискусію, звернув увагу на точкування змагунів в організаційній праці (не проголошувати здобутих точок), правильний підхід УНС у виплачуванні дивіденд, як один з переконливих фактів кращих умовин забезпечення в УНСоюзі. В дальшому слово забирали: В. Папіж, В. Дідик, П. Мудрий, Я. Базюк, Р. Куропась, Д. Кошильовський. Реасумуючи цілість дискусії, голова Іван Ващук запропонував прийняти постанову, якою приявні зобов'язуються діяти з посиленою наполегливістю в напрямку здобути намічену квоту нових членів до кінця року.

Відзначення 80-ліття „Свободи"

Побіч організаційної праці, інформував в дальшому голова округи, управа Окружного Комітету запланувала відзначити ще в цьому сезоні 80-ліття „Свободи". Його інформації доповнили Я. Базюк та В. Папіж. Відзначення влаштовує Окружний Комітет УНС при співпраці Культурно-громадського Клюбу. Заплановано бенкет із вокально-мистецькою програмою, що мав би відбутися у залі Українсько-Американського Осередку при вул. Карпентер, у неділю, 25-го листопада 1973. У найближчому часі святковий комітет розпічне підготову відзначення.

Справа Українського Народного Дому

Під кінець нарад порушено також дуже серйозну проблему української громади в Детройті, зокрема на заході міста: фінансову кризу Українського Народного Дому при вул. Мартін. Дім своєю давнішою структурою не відповідає нинішнім вимогам та потребам. Прибуток із винайму заль невеликий. З інших джерел прибуток також так зменшився, що далеко не вистачає на конечні кошти вдержання дому. Українська громада в цій околиці також зменшується швидким темпом, бо родини переносяться в новіші дільниці. Вдержання Народного Дому стало тягарем не лише чотирьох Відділів УНС, що є його власниками, але також інших установ, що там приміщуються, та громади взагалі. З другого боку, Народний Дім є конечним для громади. Без Народного Дому немислима суспільно-громадська праця не тільки в Детройті-Захід, але в цілому, бо домівки на сході міста також мають таку саму проблему. Треба буде немало ініціятиви, енергії та здорового розсудку з боку проводів дотичних установ, а також зусиль цілої громади, щоб цей дім вдержати хочби до того часу, поки придбається інший, в іншій частині Детройту.

НАРАДИ В МІННЕСОТІ

Міннеаполіс (Василь Пакуляк). — В дні 23-го вересня ц. р. відбулися тут в Українсько-американському домі збори громадян, які є членами трьох Відділів Українського Народного Союзу: 385, 345 і 487-го. На збори, які зачалися о год. 4:30 по полудні прийшло досить поважне число громадян, і то переважно таких, які беруть участь у всіх ділянках громадського життя. Темою, яку реферували головна касирка УНС п-і Уляна Дячук і гол. контролер д-р Михайло Данилюк, була справа дальшого росту та розвою УНСоюзу.

Зорганізуванням зборів занявся Окружний Комітет Відділів УНС, що його отолює Гілярій Папіж та секретар 385 Від. інж. Ярослав Карп'як, який цю чинність сповняє тимчасово на місце бл. п. проф. Миколи Дербуша. Збори відкрив п. Папіж і просив до слова д-ра М. Данилюка, який представив мгр Уляну Дячук та поділився своїми спостереженнями з проведеної недавно контролі праці проводу УНС. Д-р Данилюк ствердив, що Провід УНС добре виконує своє завдання, що тепер не є легкою справою, бо господарська ситуація країни зазнає хитань, що має вплив на всі сектори суспільного життя. Як кожна господарська інституція, так і УНС має свої „болі росту". Майно УНС збільшується, Екзекутива стоїть перед переносинами до нового будинку. 1970 роки були переломовими роками, бо багато членів скінчили виплачувати свої 20-літні грамоти. Але і через ті бурхливі „пороги" якось щасливо переплив УНС. Спиняючись над справою 80-річчя „Свободи" найстаршої української газети в світі, д-р М. Данилюк згадав деякі старання, трудноші та сумні і веселі дні, які переживала „Свобода" в минулому, завжди мавши на увазі добро і розвій громади та народу і робить свою хосенну роботу для української справи. До розвою і життя „Свободи додає УНС поважні суми грошей щорічно, але то не є змарнований гріш. Доповідь д-ра Данилюка мала в собі щось такого, що слухачі уважно слухали, бо він підходить до аналізи наших проблем щиро та уважно і з точки погляду загально-українського добра.

Мгр Уляна Дячук, наймолодший член Екзекутиви, але з великим досвідом економіста, згадала про важливість преси взагалі, а „Свободи" зокрема. При цій нагоді прелегентка заторкнула ряд громадських проблем зв'язаних й з УНС і „Свободою", зокрема УККА СКВУ та ін. Але головною темою її виступу була справа здобування членства, дальшої розбудови УНС, бо від того залежить у великій мірі також інші справи. У зв'язку з недалекою конвенцією УНС, радить створити передконвенційний настрій і взятися до праці. Після того мгр Улян Дячук відзначила двох наших секретарів срібними відзнаками за успіхи в організуванні членів. Відзнаки одержали інж. Ярослав Карпяк, 385 Відділ, за 14 нових членів і Михайло Каркоць, за 10 членів. Нагороджених секретарів авдиторія вітала щирими оплесками. Приступлено до дискусії, в якій заторкнено справи УНС, „Свободи", праці УККА, курсів українознавства, Другого Конгресу СКВУ та інші. Чергувалися признання, докори і поради. Відповідали та давали вияснення наші прелегенти. В дискусії забирали слово: о. Андрій Кість, І. Вакіряк, В. Станиславів, П. Ванаш, Каркоць, Пишко, проф. Пакуляк, Гуцал, інж. Тисовський, інж. Єрмоленко, Леся Кучварська, інж. Гамота та ін.

По цих окружних зборах були ще „малі збори", себто наради членів урядів поодиноких Відділів. Тут таки з цифрами під рукою радили над справами, способами і заходами: як придбати найбільше число членів.

НАРАДИ ПРЕДСТАВНИКІВ ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ ЮТИКИ-СИРАКЮЗ

Елмайра Гайтс, Н. И. (І. Пиндус). — У приміщенні Українсько . Американського Клюбу в Елмайра-Гайтс, Н. И., в суботу, 22-го вересня ц. р. відбулися організаційні збори представників Окружного Комітету Відділів УНС Ютики - Сиракюз і околиці з участю заст. гол. предсідника Марії Душник, гол. радного і голови округи Володимира Запаранюка, б. радного і почесного голови округи Івана Пігуляка, обл. організатора Василя Оріховського, представників та членів і громадян Елмайри Гайтс. Збори відкрив секретар 121 Відділу Іван Чопко спільною молитвою, привітав заст. гол. предсідника Марію Душник, як першу репрезентантку УНС з жіноцтва в місцевому Відділі, а Маруся Романишин привітала від пань - членкинь і вручила китицю рож. Проводив зборами голова округи Володимир Запаранюк, який здав звіт з приєднання нових членів по Відділах. Округа приєднала в ц. р. 91 членів, до повної квоти потрібно ще 129, і закликав секретарів до більш інтензивної праці. Заст. гол. предсідника пані Марія Душник заторкнула важливіші проблеми організаційної праці, працю УНСоюзу для добра рідної громади і народу та значення Союзівки для спортового і культурного життя молоді. Обл. орг. В. Оріховський накреслив плян організаційної праці, виявив готовість співпрацювати зі секретарями, перевів відзначення трьох секретарів, а саме: Чарлса Кобіту — золотою відзнакою, Володимира Запаранюка й Івана Чопка срібними відзнаками, що їх вручила Марія Душник. В дискусії порушувано різні союзові справи. Микола Павлів культ.-осв. референт Округи, подав проєкти відсвяткування ювілейних річниць „Свободи" і Українського Народного Союзу та 50-ліття існування 121 Відділу УНС в Елмайрі. Рівнож забирали слово І. Пігуляк, І. Чопко, Ч. Кобіто, В. Осташ, М. Велич у справах: „Свободи", УНСоюзу, хмаросягу, Союзівки й ін., на що одержували відповіді від представників УНС. По нарадах відбулось гостинне прийняття під зарядом пань Романишин і Чопко та інших, з товариськими розмовами на громадські і союзові теми, а закінчилось, коли пані - членки місцевого Відділу з веселістю громадно відпроваджували пані Марію Душник на летовище.

Українська православна парафія в Ірвінгтоні вшанувала піонерів

Ірвінгтон, Н. Дж. — У неділю, 16-го вересня ц. р. українська православна парафія св. Тройці в Ірвінгтоні вшанувала своїх піонерів-жертводавців молебнем у церкві та святочним обідом у парафіяльній залі. Настоятель парафії, о. Петро Сагайдачний відслужив Службу Божу і молебень за здоров'я піонерів: п-ва Анни і Леоніда Панінів, Наталки і Иосипа Мельника, Євгенії й Михайла Вовка, Анни Піскун, Марії і Сергія К., та Галини і Миколи Романових, які закупили хоругви, підсвічники і кадило для церкви, за що вони отримали грамоти-подяки від Консисторії УП-Церкви. О. П. Сагайдачний рівнож посвятив набуті ними речі до церкви. Під час відправ співав хор під орудою дяка - дириґента Дмитра Олійника.

Святочний обід, приготований Сестрицтвом церкви під проводом п-і Л. Нагнибіди, поблагословив о. П. Сагайдачний. Голова парафіяльного уряду п. Л. Панін, відкриваючи обід, привітав присутніх жертводавців та гостей від імени парафії, вказуючи на потребу родинного та церковного співжиття.

Під час обіду промовляв колишній голова Уряду О. Линник, дякуючи всім за участь та складені під час обіду датки на потребу церкви. Молитвою о. Петро Сагайдачний закрив обід.

А. Домарацький

Три ґрадуації

У Ню Гейвені, в родині Івана та Люби Заковоротних, троє їхніх дітей ґрадуували, здобуваючи різні ступені в один тиждень — малошо не в один день.

Доня — Богданна здобуває ступінь маґістра гуманітарних наук у Мічиґенському університеті з російської мови та літератури, син Ігор дістає ступінь бакалявра із біології, та наймолодший Івась закінчує середню школу у Вудбриджі.

У 1950-их роках родина Заковоротних прибуває до Америки з 4-рилітньою Богданною. Початково в Ансонії, а відтак в Ню Гейвені, вони включаються у громадське життя, а Богданна починає перші шкільні кроки і тут закінчує середню школу та бере активну участь у молодечій організації Пласт. Опісля на дальші студії вступає на Коннектикат університет, а по успішньому закінченні, переїздить до Мічиґенського стейтового університету, де здобуває ступінь маґістра, і далі хоче продовжувати студії, щоб здобути докторат із бібліотекарства. Любить спорт, (теніс і лещатарство) та клясичну музику.

Середущий — Ігор під час науки у середній школі, активно проявляє себе у Пласті, танцювальній групі та у театральному гуртку. Після закінчення середньої освіти вступає на Коннектикат університет, де здобуває ступінь бакалявра з біології. Під час студій ще осягає ступінь приватного летуна. Займається спортом, фотографією, і малює, виказуючи хист композицій та кольорів. Під цю пору працює у Каліфорнії в ляборато́рії шпиталя Сідер Сінаік, Фізіологія та Анатомія, — щоб набратись практичного знання із біології.

А наймолодший — Івась в часі середньошкільної науки не залишається позаду, і Пласті і в танцювальному гуртку — він скрізь. Вписується на студії біології в Коннектикат університеті.

Всі троє — вони ґрадуанти Школи Українознавства, і хоч ніколи ще України не бачили — їхня мова така чиста, немов довгі роки проживали вони в Україні.

Вуйко з Рочестеру